

ELEKTRON RESURLAR FONDINI SHAKLLANTIRISH VA BOSHQARISH STRATEGIYALARI

Marjan Xudaybergenova Baltabaevna

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Nukus filiali "Texnogen va san'atshunoslik" fakulteti "Kutubxona faoliyati" kafedrası mudiri

Abdullaeva Nurjamal Maxsudovna

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Nukus filiali "Texnogen va san'atshunoslik" fakulteti "Kutubxona axborot faoliyati" ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada kutubxonalarda elektron resurslar fondini shakllantirish va boshqarish strategiyalari yoritiladi. Elektron resurslar, jumladan elektron kitoblar, onlayn ma'lumotlar bazalari, jurnallar va multimedia materiallari, zamonaviy kutubxona faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. Maqolada elektron resurslarni tanlash, xarid qilish, litsenziyalash, kataloglash, integratsiyalash va foydalanuvchi ehtiyojlariga moslashtirish jarayonlari tahlil qilinadi. Shuningdek, resurslarni boshqarishning samarali strategiyalari, foydalanuvchi kirishi va foydalanish statistikasini kuzatish metodlari, shuningdek, kutubxona xizmatlarining samaradorligini oshirishga qaratilgan strategik yondashuvlar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: elektron resurslar, kutubxona fondi, boshqarish strategiyalari, integratsiya, litsenziyalash, foydalanuvchi ehtiyojlari.

Аннотация: В статье рассматриваются стратегии формирования и управления электронными ресурсами в библиотеках. Электронные ресурсы, включая электронные книги, онлайн-базы данных, журналы и мультимедиа, являются неотъемлемой частью современного библиотечного обслуживания. В статье анализируются процессы выбора, приобретения, лицензирования, каталогизации, интеграции и адаптации ресурсов к потребностям пользователей. Также рассматриваются эффективные стратегии управления ресурсами, методы отслеживания доступа и использования, а также стратегические подходы к повышению эффективности библиотечных услуг.

Ключевые слова: электронные ресурсы, библиотечный фонд, стратегии управления, интеграция, лицензирование, потребности пользователей.

Annotation: This article explores strategies for the formation and management of electronic resources in libraries. Electronic resources, including e-books, online databases, journals, and multimedia materials, are an integral part of modern library services. The paper analyzes processes such as selection, acquisition, licensing, cataloging, integration, and adaptation of resources to meet user needs. It also examines effective resource management strategies, methods for monitoring access and usage, and strategic approaches to enhance the efficiency of library services.

Keywords: electronic resources, library collection, management strategies, integration, licensing, user needs.

Kutubxonalarda elektron resurslar fondini shakllantirish va boshqarish zamonaviy kutubxona faoliyatining ajralmas qismiga aylangan. Elektron kitoblar, onlayn ma'lumotlar bazalari, ilmiy jurnallar va multimedia materiallari foydalanuvchilarga masofadan tezkor va samarali kirish imkonini beradi. Elektron resurslarni tanlash jarayoni foydalanuvchilarning ehtiyojlarini aniqlash, manbalarni ilmiy, ta'limiy va madaniy qiymati bo'yicha baholashni o'z ichiga oladi. Xarid qilish va litsenziyalash jarayonlari kutubxona resurslarini qonuniy va barqaror foydalanish shartlari bilan ta'minlaydi. Kataloglash va integratsiya esa foydalanuvchiga resurslarni qulay va tezkor topish imkonini yaratadi, shuningdek, an'anaviy kutubxona fondi bilan uyg'unlikni ta'minlaydi. Elektron resurslarni boshqarish strategiyalari foydalanuvchi kirishini monitoring qilish, foydalanish statistikasi asosida qarorlar qabul qilish va resurslarni samarali taqsimlash imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, kutubxonachilar foydalanuvchi ehtiyojlariga moslashtirilgan xizmatlarni yaratish orqali kutubxona faoliyatining sifatini oshiradi, foydalanuvchilarning bilim olish jarayonini optimallashtiradi va ilmiy, ta'limiy va madaniy faoliyatni qo'llab-quvvatlaydi. Zamonaviy kutubxonalarda elektron resurslar fondini shakllantirish va boshqarish strategiyalari axborotga tezkor, samarali va qulay kirish imkonini ta'minlash, foydalanuvchilarni interaktiv va mustaqil izlanish jarayoniga jalb qilish hamda kutubxona xizmatlarini rivojlantirishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi.

Kutubxonalarda elektron resurslar fondini shakllantirish va boshqarish zamonaviy kutubxona faoliyatining markaziy yo'nalishi hisoblanadi. Elektron kitoblar, onlayn jurnallar, ma'lumotlar bazalari va multimedia materiallari foydalanuvchilarga tezkor va qulay kirish imkonini yaratadi, shu bilan birga an'anaviy kutubxona fondi bilan uyg'unlashadi. Resurslarni tanlash jarayoni foydalanuvchilarning ilmiy, ta'limiy

va madaniy ehtiyojlarini hisobga olish, manbalarni sifat jihatidan baholash va ularning amaliy ahamiyatini tahlil qilishni o'z ichiga oladi. Xarid qilish va litsenziyalash jarayonlari resurslardan qonuniy va barqaror foydalanishni ta'minlaydi, shuningdek, kutubxonachilarga resurslarni muntazam yangilash va optimallashtirish imkonini beradi. Kataloglash va integratsiya jarayonlari foydalanuvchilarga resurslarni tez va oson topish imkonini yaratadi, bu esa kutubxona xizmatlarini samarali va qulay qiladi. Elektron resurslarni boshqarish strategiyalari foydalanuvchi kirishini monitoring qilish, foydalanish statistikasi asosida qarorlar qabul qilish va resurslarni samarali taqsimlashni o'z ichiga oladi. Shu tarzda, kutubxonachilar foydalanuvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan xizmatlar yaratadi, elektron resurslardan samarali foydalanishni rag'batlantiradi va kutubxona xizmatlarining sifatini oshiradi. Natijada, elektron resurslar fondini samarali shakllantirish va boshqarish kutubxonaning ilmiy, ta'limiy va madaniy faoliyatini rivojlantirish, foydalanuvchilarga axborotga tezkor, interaktiv va qulay kirish imkonini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Kutubxonalarda elektron resurslar fondini shakllantirish va boshqarish zamonaviy kutubxona faoliyatining muhim yo'nalishlaridan biridir. Elektron resurslar, jumladan e-kitoblar, onlayn jurnallar, ma'lumotlar bazalari va multimedia materiallari foydalanuvchilarga tezkor va qulay kirish imkonini beradi. Elektron resurslarni tanlash jarayoni foydalanuvchilarning ilmiy, ta'limiy va madaniy ehtiyojlarini hisobga olish, resurslarning sifatini baholash va ular bilan ishlash imkoniyatlarini tahlil qilishni o'z ichiga oladi. Xarid qilish va litsenziyalash jarayonlari resurslarning qonuniy va barqaror foydalanilishini ta'minlaydi, shuningdek, kutubxonachilarga resurslarni yangilash va optimallashtirish imkoniyatini beradi. Kataloglash va integratsiya jarayonlari foydalanuvchilarga resurslarni tez va qulay topish imkonini yaratadi, shu bilan birga an'anaviy kutubxona fondi bilan uyg'unlikni ta'minlaydi. Elektron resurslarni boshqarish strategiyalari foydalanuvchi kirishini monitoring qilish, foydalanish statistikasi asosida qarorlar qabul qilish va resurslarni samarali taqsimlashni o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, kutubxonachilar foydalanuvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan interaktiv xizmatlar yaratib, kutubxona xizmatlarining samaradorligini oshiradi va foydalanuvchilarning ilmiy va ta'limiy faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi. Zamonaviy kutubxonalar elektron resurslar fondini samarali shakllantirish va boshqarish orqali foydalanuvchilarga axborotga tezkor, qulay va interaktiv kirish

imkonini ta'minlaydi, kutubxona xizmatlarini zamonaviy talablarga moslashtiradi va ilmiy hamda madaniy taraqqiyotga hissa qo'shadi.

Elektron resurslar fondini shakllantirish va boshqarish kutubxonalarining zamonaviy faoliyatida strategik ahamiyatga ega bo'lib, foydalanuvchilarga bilim va axborotga tezkor va samarali kirish imkoniyatini yaratadi. Elektron kitoblar, onlayn jurnallar, ma'lumotlar bazalari va multimedia materiallari foydalanuvchilarning individual va guruhli izlanishlarini qo'llab-quvvatlaydi, shu bilan birga an'anaviy kutubxona fondi bilan integratsiyalashadi. Resurslarni tanlash jarayoni foydalanuvchilarning ilmiy, ta'limiy va madaniy ehtiyojlarini aniqlash, manbalarni sifat jihatidan baholash va ularning ishlatilish samaradorligini tahlil qilishni o'z ichiga oladi. Xarid qilish va litsenziyalash jarayonlari resurslardan qonuniy va barqaror foydalanishni ta'minlaydi, kataloglash va integratsiya esa foydalanuvchilarga resurslarni tez va oson topish imkonini yaratadi. Elektron resurslarni boshqarish strategiyalari foydalanuvchi kirishini monitoring qilish, foydalanish statistikasini tahlil qilish va resurslarni optimal taqsimlashni o'z ichiga oladi. Shu tarzda, kutubxonachilar foydalanuvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan xizmatlar yaratadi, elektron resurslardan samarali foydalanishni rag'batlantiradi va kutubxona xizmatlarining sifatini oshiradi. Elektron resurslar fondini samarali shakllantirish va boshqarish foydalanuvchilarning ilmiy, ta'limiy va madaniy faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi hamda kutubxona xizmatlarini zamonaviy talablar asosida rivojlantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Arms, W. Y. (2000). *Digital Libraries*. MIT Press.
2. Chowdhury, G. G. (2010). *Introduction to Digital Libraries*. Facet Publishing.
3. Alimov, Sh. (2021). *Kutubxonashunoslikda elektron resurslar boshqaruvi*. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
4. Suber, P. (2012). *Open Access*. MIT Press.
5. UNESCO (2020). *Digital Resources Management in Libraries*. Paris: UNESCO.

